

SO FIE

Support for empowerment and integration of refugee families

Guidelines for Best Practice of Inclusion based on Needs Analysis of Refugee Families

 Turkey National Report

support-refugees.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project Number: 2017-1-AT01-KA204-035083

SOFIE

Support for empowerment and integration of refugee families

IO1 – Türkiye Ulusal Raporu

Hazırlayan: Olcay Belli

Şubat 2018

1. Giriş	3
2. Yöntem	4
3. Kaynak Taraması	6
4. Mülteci ailelerin ihtiyaçlarını ve mevcut en iyi uygulamaların haritalandırılması (STK'larla Söyleşilerin Analizi)	19
5. Mülteci Ailelerin Destek ve Entegrasyonları (Mülteciler ile OGD (odak grup görüşmelerin) Analizi)	22
6. Gönüllülerin Deneyimini Haritalama	23
7. Genel Öneriler	30
8. Kaynakça	31

1. Giriş

Avrupa'daki mülteci ve göçmen sayısındaki artışın sonucu olarak, Avrupa Birliği mülteci ve göçmenlerin toplumlara entegrasyon edilmesi konusuna öncelik vermiştir. Bir yandan, üçüncü ülke vatandaşlarının eğitim sisteminde, işgücü piyasasında ve uygun konutlara erişimlerinde karşılaştıkları zorlukların yanı sıra, üçüncü ülke vatandaşlarının topluma iyi entegre edilmeleri durumunda yerel ekonomiler üzerindeki olumlu etkilerini kabul etmişlerdir (Avrupa Komisyonu, 2016). AB, mültecilerin eğitim; işgücü piyasası ve mesleki eğitim ve temel hizmetlere erişim alanlarındaki temel politika önceliklerini belirleyen ÜÜV'ların Entegrasyonu Eylem Planı'nı kabul etmiştir (Avrupa Komisyonu, 2016). Bu Eylem Planı, eğitim ve öğretimin, özellikle de yerel dilin öğrenilmesinin, entegrasyon için en güçlü araçlardan biri olduğunu vurgulamaktadır. Dil öğreniminin diğer beceri ve yeterliliklerin kazanımı ile birleşimi, entegrasyon, istihdam ve sosyal katılımın bir kapısı olarak kabul edilmiştir. Son olarak, Eylem Planı kadınların entegrasyonlarında ek zorluklarla karşılaştıklarını fark etmiş olup, bu tür programların hem kadınlara hem de erkeklere ulaşmalarını sağlamak için özel çaba gösterilmesi gerektiğini öne sürmüştür (Avrupa Komisyonu, 2016).

Bu araştırma, Erasmus + tarafından finanse edilen bir AB projesi olan SOFIE¹, projesi için yapılan araştırmanın bir parçasıdır. Bu program dahilinde, sığınmacıların / mültecilerin sosyal içermesine katkıda bulunmayı amaçlayarak bir yandan kadınları ve çocukları hedef alan eğitimci eğitimleri, diğer yandan da eğitimci ve gönüllülerin Mültecilerin ailelerinin ihtiyaçlarına daha iyi hazırlanabilmeleri için SOFIE, Avusturya'dan Verein Multikulturell, İtalya'dan CESIE, Kıbrıs'tan CARDET, Türkiye'den

¹ support-refugees.eu

Mozaik ve İsveç'ten Folksuniversitetet oluşan bir konsorsiyum tarafından yürütülmektedir.

Hedef grubun ihtiyaçlarına yönelik eğitim materyalleri ve araçları geliştirebilmek ve sunabilmek için projenin ilk aşaması olan bu rapor bir araştırma ve ihtiyaç analizinden oluşmakta olan bu rapor, Türkiye'de yürütülen ulusal araştırmanın sonuçlarını sunmakta olup mülteci ailelerin özellikle entegrasyon ve eğitim desteği, mülteci ailelerin entegrasyonu ve gönüllülerin eğitim ihtiyaçları ile ilgili en iyi uygulamaları açısından karşılaştıkları ihtiyaçları ve zorlukları belirlemektedir.

2. Metodoloji

Bu araştırmanın amacı, Avrupa ülkelerindeki mülteci ailelerin ihtiyaçlarını ve zorluklarını, mültecilerle gönüllülük yapan kişilerin eğitim ihtiyaçlarını ve mülteci ailelerin entegrasyonu ile ilgili en iyi uygulamaları belirlemektir. Araştırma, SOFIE projesinin ilk bölümü olup, hedef grupların özel ihtiyaçlarına göre özel olarak hazırlanacak eğitim araçlarının geliştirilmesi ve sunulması konusunda bilgi verecektir. Bu rapor Türkiye için yapılan araştırmanın sonuçlarını sunmaktadır.

Bu raporun oluşturulması için kabul edilen metodoloji, Kasım 2017 ile Şubat 2018 arasında uygulanan farklı niteliksel ve niceliksel araştırma araçlarının kullanımı ile 5 aşamalı bir süreçten oluşmaktadır:

1. Mülteci ailelerin ihtiyaçlarına yönelik mevcut araçlar ve mülteci ailelere güçlendirme ve entegrasyon desteği için en iyi uygulamalara ilişkin olarak masaüstü araştırma ve literatür taraması.
2. Mülteci ailelerinin özellikle entegrasyon ve eğitim desteği açısından ihtiyaçlarını ve zorluklarını belirlemek için en az 15 mülteci veya sığınmacı ile yürütülen Odak Grup Görüşmeleri (OGG). Farklı milliyetlere sahip sığınmacı / mültecileri temsil eden bir örnek oluşturmasına ve mülteci kadınların dahil edilmesini sağlamak için özel dikkat gösterilmiştir.
3. Mülteci / sığınmacı ile çalışan beş kuruluşun temsilcileri ile görüşme yaparak, mülteci ailelerin ihtiyaçlarına yönelik bir uzman bakış açısından belirlenmiştir.
4. Gönüllülerin deneyimleri ve eğitim ihtiyaçları üzerine niteliksel ve niceliksel veriler anket yoluyla toplanmıştır. Anketin amacı iki yönlü olmuştur: i) özellikle entegrasyon ve eğitim desteği bakımından mülteci ailelerin ihtiyaçlarını tespit etmek. ii) gönüllülerin deneyimlerinden yola çıkarak özellikle mülteci sığınma ve eğitim ihtiyaçlarını

desteklemek ve karşılaştıkları belirli zorlukları tanımlamak için bir anlayış kazandırmak.

Lider proje ortağı olarak CARDET, bu araştırma için ayrıntılı yönergeler ve araştırma araçların yer aldığı bir kılavuz geliştirmiştir. Bu kılavuz içerisinde proje ortakları yürütmesi gereken görevlerin tanımını, tüm araştırma faaliyetlerinin nasıl sunulacağına ilişkin özel talimatların yanı sıra onay formu, talimatlar ve görüşme rehberleri için şablonlar yer almaktadır.

OGG'de ve mülakatlarda, katılımcıların kendilerini en önemli hissettikleri konulara odaklanmalarını sağlamak için bir araştırma rehberi ve açık uçlu soruların kullanılmıştır. Aynı zamanda, bu yaklaşım araştırmacıya önemli konularda daha derinlemesine araştırma yapma olanağı sağlamıştır. Soru seti iki tür soruları içermektedir: demografik sorular ve temel sorular. Hedef gruba yöneltilen ilk soruların amacı rahat bir atmosfer yaratmak ve katılımcıların tartışmaya başlaması ve örnek hakkında demografik bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Temel sorularda ise projenin içeriği ile ilgili daha spesifik konulara odaklanılmıştır. Sorular, odak grup / görüşme oturumu sırasında durumu tamamen yansıtmaya adına araştırmacı tarafından gözden geçirilip değiştirilebilme özgürlüğü vermiştir.

Gönüllüler tarafından doldurulan anketi ise açık uçlu soruları içermekte olup elektronik formda dağıtılmıştır. Veri toplanması ve analizler için çevrimiçi bir ortamda uygulama sağlayan otomatik anket platformu olan "survey monkey" kullanılmıştır. Türkiye'de bu anket toplamda 54 gönüllü tarafından doldurulmuştur.

Analizler sonucunda, sığınmacıların / mültecilerin ve gönüllülerin zorluklarını ve ihtiyaçlarını belirten kategoriler geliştirilmiş ve entegrasyonla ilgili en iyi uygulamalar belirlenmiştir. Mülteci entegrasyonu ve eğitim ihtiyaçları ile ilgili özel ulusal düzeyde önerileri önerilmiştir.

3. Kaynak Taraması

a) Türkiye'deki mülteciler (*Mülteciler ve sığınmacılara ait uyruk, sayı gibi demografik veriler hakkında kısa bir veri sağlanması*)

Mülteci tanımı

Türkiye'deki ulusal mevzuata göre mülteci, ırkı, dini, herhangi bir sosyal gruba veya siyasi düşünceye üye olması nedeniyle ülkelerini terk etmeye zorlanan bir kişidir. Bir

mülteci kendi ülkesinde güvende olmaktan endişe duyduğundan, başka bir ülkeye göç etmektedir. Türkiye'de mülteci konusu "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" tarafından düzenlenmiştir. Uluslararası Hukuk, "mülteci", "koşullu mülteci" ve "ikincil koruma" statülerini belirlemektedir. Bu yasa gereğince mültecilerin ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla, İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi kurulmuştur. Uluslararası koruma süreci, her ilde kurulan bir il teşkilatı tarafından yürütülmektedir.

Günümüzde Türkiye, bölgedeki koşulların ve açık kapı politikasının bir sonucu olarak, sığınmacıların, düzensiz göçmenlerin ve göçmenlerin karma akışları için önemli bir merkez haline gelmiştir. Son olarak ise Türkiye ülkelerinde devam eden savaştan dolayı ile yerlerinden edilmiş Suriyeliler topluluğuna ev sahipliği ile en fazla mülteci sayısına sahip ülke haline gelmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün son istatistiklerine göre Türkiye'deki mülteci sayısı 3.588.877 gibi rekor sayıya ulaşmıştır. Son demografik bilgilerle ilgili olarak, bu mültecilerin yüzde 70'i kadın ve çocuktur. Konu ile ilgili daha iyi görsel sunmak amacı ile mültecilere ait demografik bilgileri (yaş aralığı) aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.947.025	1.641.852	3.588.87
0-4	255.787	238.820	494.607
5-9	248.293	232.803	481.096
10-18	358.437	312.024	670.461
19-24	320.942	228.256	549.198
25-34	369.852	271.038	640.890

35-44	197.233	164.535	361.768
45-59	140.109	133.975	274.084
60-90+	56.372	60.401	116.773

Türkiye'deki mültecilerin yüzde 90'ından fazlası Türkiye'nin farklı şehirlerinde kampların dışında yaşamaktadır. (Mültecilerin 219.813'ü mülteci kamplarında ve 3.369.064'ü ise Türkiye'nin farklı şehirlerinde yaşamaktadır). Sahip oldukları özgeçmişlere gelince, mülteci ve göçmenlerin çoğunluğu düşük vasıflı ve düşük eğitilmiş kişilerden oluşmaktadır. Özellikle mültecilerin kendi ülkelerinden ayrılışından ev sahibi ülkeye kadar olan yolculukları boyunca yaşadıkları olumsuz deneyimlerin sonucu olarak sahip oldukları psikolojik ve kimlik sorunları bulunmaktadır. Mülteci kadınlar özellikle ev sahibi ülkedeki sosyal hayata katılım konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Kadınlar arasında yaşanan en başlıca sorun ise cinsel şiddete bağlı travmalardır. Mülteciler ve Türkiye'deki vatandaşlar arasındaki kültür, vizyon, yaşam biçimi ve dil farklılıkları nedeniyle mülteciler ev sahibi kuruma uyum sağlama sorunu ile karşı karşıya bulunmaktadır. Uyum sorunlarının ötesinde, mültecilerin ev sahibi ülkeye daha iyi entegrasyonu için işgücü piyasasına, eğitim ve sosyal hizmetlerine erişim konularında talep ve ihtiyaçları vardır. Bununla beraber, çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye'ye olan etkiler aşağıda belirtilmiştir.

Mültecilerin Türkiye'ye etkileri:

- Türkiye'deki mültecilerin sahip olduğu farklı kültürler, diller ve yaşam biçimleri sosyal entegrasyonu daha da zorlaştırmaktadır.
- Boşanma oranlarının artması sonucu yerel topluluklar arasında çok eşlilik yayılmaktadır.
- İstatistiklere göre çocuk işçiliği artmaktadır.
- Mültecilerin farklı özgeçmişe sahip oldukları göz önünde bulundurulacak olunursa, etnik ve mezhepsel kutuplaşma gözlemlenebilir.
- Kontrolsüz kentsel gelişim artmaktadır.
- Türkiye'nin bazı sınırlarında ve büyük şehirlerinde hızlı demografik değişimler nedeniyle yerel halkın dile getirdiği rahatsızlıklar yaşanmaktadır.

- eğitim fırsatları konusundaki engeller mülteciler için yaşam koşulları olumsuz etkilemekte olup, uzun vadede bazı sosyal sorunları daha da kötüleştirme öngörülmektedir.
- Mülteci nüfusun yoğun olarak artması nedeniyle mültecilerin ev sahibi topluluk tarafından tanınmasıyla ilgili bazı sorunlara neden olmaktadır.
- Mültecilerin ev sahibi topluluğunda neden olduğu bir ekonomik etki görülmektedir.
- Kira fiyatlarında ciddi bir artış sonucu olarak, yerel sakinler ve mülteciler için uygun fiyatlı ev bulmak çoğu zaman zorlaşmıştır.
- Özellikle mültecilerin daha çok yaşadığı sınır şehirlerde enflasyonda artış gözlenmiştir.
- Mülteciler için sigortasız istihdam yayılmaktadır. Bu durum, yasadışı işçileri işe alan işletmeler ile kaçak işçi çalıştırmayan şirketler arasındaki haksız rekabete yol açmakta ve yüksek mülteci nüfusu olan bölgelerde çalışanlara verilen ücretlerde düşüşe neden olmaktadır.
- Yerel halk mevcut iş fırsatlarından yoksun kalmaya başladıklarına inanarak, bu duruma bazı işyerlerinin birçok mülteci düşük maaş ve sigortasız istihdamı kabul etmesinin sonucu olarak mülteci çalıştırmasına neden olduğunu belirtmektedir. Buna rağmen mülteciler işgücüne yönelik talebi doldurmakta ve yatırım için uygun bir ortam yaratmaktadır.
- Mülteci nüfusunun yoğun olduğu illerdeki hastaneler Suriyeli mültecilerin yaklaşık %30 ila %40'ına hizmet sunmakta, bu durum da hastanelerde kapasite sorunlarına yol açmaktadır.
- Çöp toplama, temizlik, toplu taşıma, su dağıtım, kontrol, vb. hizmetleri belediyeler nüfuslara göre planlanmaktadır. Böylece, mültecilerin çok nüfusa sahip olduğu yerlerde belediyeler hizmet sağlama konusunda yetersiz kalmaktadır.

1. Türkiye'deki mültecilerin sahip olduğu haklar

Bir kişi ırkı, dini, herhangi bir sosyal gruba veya siyasi düşünceye üye olduğu için Türkiye'ye göç ettiğinde, "uluslararası koruma" için Genel Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne kayıt yaptırmak zorundadır. Uluslararası koruma için yapılan başvurudan sonra, Genel Göç İdaresi başvuruyu sonuçlandırmak üzere değerlendirmeye almaktadır. Başvuru sahibine, Türkiye Hükümeti tarafından "uluslararası koruma statüsü" verildiğinde, Genel Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün nihai kararı vermesine kadar

Türkiye'de kalmasına izin verilir. Bu nihai karara kadar, başvuru sahibi sığınmacı sıfatı altında bulunmaktadır. Uluslararası koruma alan her bir kişi ve her mülteci, bazı temel hak ve hizmetlerden yararlanmakta olup bu haklar şu şekildedir.

İşgücü piyasasına erişim hakkı

Yukarıda belirtilen haklardan biri Yabancılar Çalışma İzinleri Kanunu'na göre çalışma hakkıdır. Mültecinin işgücü piyasasına erişimi için, mülteci ve işveren çalışma iznine ait belgeleri ortak bir şekilde dosyalamalıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışma izni uygulamalarının belirli “değerlendirme kriterleri” ne göre onaylanıp onaylanmayacağına karar vermektedir. Bu değerlendirme kriterlerine örnek olarak “Yabancı uyruklu işe alınacak bir iş yeri için en az beş Türk vatandaşı istihdam edilmelidir. Aynı iş yerinde. İşe alınacak her yabancı ülke için 5 işçiyi daha göstermek zorundadır”. Çalışma izninin onaylanmasından sonra mülteci işgücü piyasasına katılabilir.

Sağlık hizmetlerine erişim hakkı

Sağlık hizmetlerine erişmek için, her bir mültecinin uluslararası koruma başvurusunu yerel makamlara kaydedilmesi ve kimlik numarasına sahip olması gerekmektedir.

Konaklama hakkı

Mültecilerin çoğu ev sahibi ülkeye varışlarından itibaren, yemek, ısıtma, dini hizmetlerin, iletişimini yangınla mücadele, dil ve psikolojik destek, bankacılık hizmetleri ve temizlik gibi hizmetlerinin sağlandığı mülteci kamplarında kalmaktadır. Kamp sakinlerine günde üç öğün ve kişisel ihtiyaçlar için az miktarda maddi destek sağlayan elektronik kartlar verilmektedir. Başvuru sahibi mültecilere, konaklama için şehri belirleyen göç ofislerine başvuruları esnasında, yetkililere belirli nedenler göstererek yaşayacakları şehri seçme özgürlüğü tanınmaktadır.

Eğitime erişim hakkı

Mülteciler eğitime erişim hakkına sahiptir ve çocuklarını “Uluslararası Koruma Başvuru Kimlik Kartı” veya “Uluslararası Koruma Durum Sahibi Kimliği” ile devlet okullarına kaydettirmeleri mümkündür. Kayıt prosedürleri ildeki İl Eğitim Komisyonu tarafından belirlenmekte olup; genel olarak sahip oldukları eğitim ile ilgili sertifika veya diploma göstermeleri önem teşkil etmektedir. Bu belgelere sahip olmadıkları takdirde, İl Eğitim Komisyonu sözlü veya yazılı bir derece belirleme sınavı yürütmektedir. Bu değerlendirmeyi takiben, mültecilerin çocukları eğitim hakkına erişebilmektedir.

Türkiye'deki mülteciler için sağlanan destek ve entegrasyon sistemleri

a. Entegrasyon kavramı (Türkiye'de entegrasyon tanımı)

Türkiye’de göçmenleri ve mültecileri ülkenin daha geniş toplumsal bağlamına dahil etmeyi amaçlayan entegrasyon terimi olduğunu iddia etmek zordur. Yabancılar Yasası ve Uluslararası Koruma, “entegrasyon” un yerini alacak bir terim olarak “uyumlaştırmayı” kullanır. Bununla birlikte, uyumlaştırma terimi, Uluslararası mülteci hukuku tarafından verilen tanımdan farklı ve çok daha kısıtlı bir anlamda kullanılmaktadır. Bu kapsamda, mültecilere yardım etmek daha iyi entegrasyon fırsatları için pratik eylemlere ihtiyaç duymaktadır. Entegrasyon terimini geliştirebilmesi için üzerinde durulması gereken iki nokta vardır; Türkiye, mülteciler ve diğer göçmenler için insana yakışır iş, barınma, eğitim ve sağlık olanakları ve hizmetlerini ele alan kapsamlı ve çok yönlü bir entegrasyon programı geliştirmelidir; ayrıca Türkiye mültecilerin daha iyi sosyal ve ekonomik katılımı konusunda kaynak ve hizmet sağlamak adına uluslararası düzeyde, sivil toplum ve hükümetlerle dayanışma ve işbirliğine ihtiyaç duymaktadır. Bazı başarılı hükümet girişimlerine rağmen, Mülteci Kanunu, devletin mültecilerin entegrasyonunu kolaylaştırmak için genel yükümlülüğünü belirten herhangi bir hüküm içermemektedir. Bu yükümlülükler, uluslararası mülteci hukukunun tarihi değerlendirmesiyle gelişmiştir. Bütün kurumsal düzeylerde entegrasyon tanımının ana hatlarını belirlemek için zaman gerektirmektedir.

a. Mülteci ailelerin sorunları ve entegrasyonu

Eğitim

Eğitim konusunda yaşanan zorluklar, kayıt, dil konusundaki engeller, sınıflardaki doluluk oranı, diploma denkliğinin olmaması ve okul çağındaki mülteci sayısı hakkında veri eksikliği, lojistik sorunlar, mültecilerin Türkiye'de eğitim konusunda bilgi eksikliği gibi zorluklardan oluşmaktadır.

Dil

Dil engeli nedeniyle, birçok mülteci Türkiye'de sahip oldukları hakları ve hangi hizmetlere erişim sağlayabileceği konularında sıkıntı yaşamaktadır. Dil, entegrasyonun anahtarı olarak Türkiye'de sosyal hayata katılma, işgücü piyasasına entegre olmanın ve yerel toplum ile bütünleşmenin anahtarı olmaktadır.

İş

Birçok mülteci, dil, beceri ve özgeçmiş yetersizliği, iş olanakları hakkında bilgi eksikliği, mülteci çalıştırma konusunda işverenlerin sahip olduğu önyargılar, verilen düşük maaşlar ve uygun olmayan çalışma ortamları nedeniyle istihdam konusunda sorunla karşı karşıyadır. Mülteci kadınlar için ise bu sorunlara ek olarak çocuklarına bakıcısı bulma konusunda yaşadıkları sıkıntılar iş hayatına dahil olmalarını kısıtlamaktadır.

Mültecilerin entegrasyon konusundaki karşı karşıya kaldıkları zorluklar

Konu ile yaşanan politik zorluklar, uzun vadede mültecilerin entegrasyonuna etkin bir yaklaşım benimsenmemesine yol açmaktadır. Yaşanan bu politik zorlukları hakkında örnekler vermek gerekirse; Mültecilerin statüsü konusundaki belirsizlik, koordinasyon eksikliği, hayata geçirilmeye çalışılan uygulamaların etkisizliği, vb. Açık bir şekilde görülmektedir ki politik zorlukları ile başa çıkabilmek için bazı iyileştirmeler yapılması gerekmektedir.

Mülteci ailelerin güçlendirilmesi ve entegrasyonu için uygulanan araçlar ve girişimler

Mülteciler ve göçmenler için dil kursları (*Sadece mülteci / sığınmacıları hedef aldığını belirtiniz*)

Türkçe öğrenmek isteyen tüm mülteciler, ücretsiz dil kursları sunan Halk Eğitim Merkezlerine başvurabilmektedir. Mülteciler, bu merkezlere Geçici Koruma Kimlik Kartlarını sunarak kayıt olabilmektedir. Ayrıca, birçok sivil toplum örgütü, üniversite ve kamu kurumu da mülteci / göçmenler için ücretsiz Türkçe kursları düzenlemektedir.

Hedef grubun ihtiyaçlarına göre oluşturulan Geçici Eğitim Merkezleri, Suriyeli mültecilerin çocukları için başka bir seçenek olma özelliğine sahiptir

Diğer entegrasyon araçları ve girişimleri (özellikle eğitim, konut, istihdam, sağlık, sosyal hayata odaklanma konularında).

- Yasal ve psiko-sosyal hizmetler:

Kurum/araç/girişimin adı	Kısa bir tanım (2-3 cümle)	Bağlantı
Mülteci Hakları Merkezi	Mülteciler ve sığınmacılar için yasal hizmetler sağlamaktadır. Mülteciler haklarına ilişkin mevcut prosedürler hakkında bilgi almak için başvurabilirler.	http://www.mhd.org.tr/tr/hukuki-destek
Uluslararası Mülteci Hakları Derneği	Mültecilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için mültecilere birçok hizmet sunmaktadır. Bu hizmetlerden biri mülteciler için sağlanan hukuki danışmanlıktır.	https://www.umhd.org.tr/hukuk/

- Mesleki Eğitim:

Kurum/araç/girişimin adı	Kısa bir tanım (2-3 cümle)	Bağlantı
Halk Eğitim Merkezi	Türkiye'de her şehirde çok sayıda şubesi olan bir kurum olma özelliğini taşımaktadır. Temel amaç, hedef kitlelerin ihtiyaçlarına göre farklı mesleki eğitimlerle yaşam boyu öğrenmeyi desteklemektir. .	https://hboqm.meb.gov.tr
Mülteciler Derneği	Aşçılık, dikiş, müzik ve resim olmak üzere Dört farklı alanda, alanlarında meslek kursları vermektedir.	http://mulateciler.org.tr

Relevant EU funded projects.

<p><u>Suriyeli mülteci için el ele</u></p>	<p>Amaç: Türkiye'deki mülteci çocukların Türkiye'deki uygulamalarını aktararak hukuk, eğitim, ekonomik ve sosyal koşulları geliştirmeyi amaçlamaktadır.</p> <p>Proje Ortakları:</p> <ul style="list-style-type: none">-Merhum Hacı Habibullah Geredevi Vakfı (Türkiye)-Centro Internazionale Per La Promozione Dell'educazione E Lo Sviluppo (İtalya),-Üsküdar Üniversitesi (Türkiye) <p>Sonuçlar:</p> <ul style="list-style-type: none">- Avrupa'da göçmen politikaları hakkında iyi uygulamalara yönelik ayrıntılı araştırmalar- Sosyal bütünleşmeyi kolaylaştırmak için bir anaokulundaki Suriyeli çocuklar için tiyatro eğitimleri,<ul style="list-style-type: none">- Türkiye'deki ve AB'deki STK'lar arasında mültecilerin entegrasyonu konusunda daha iyi bir işbirliği,- Helsinki ve Palermo'ya çalışma gezisi,- Uluslararası Göç ve Çocuklar Konferansı için AB ülkeleri, ABD ve Türkiye'den akademisyenlere davet.	<p>http://siviltoplumdiyalogu.org/project/suriyeli-multeci-cocuklarla-elele/</p>
<p><u>Onların Dünyası Projesi</u></p>	<p>Projenin amacı, Dünya çapında pilot uygulamalarla,</p>	<p>http://theirworld.org</p>

	<p>Suriyeli mültecilerin eğitim almasını engelleyen ekonomik, kültürel ve dil engellerini aşmak için uygun maliyetli müdahaleleri tespit etmektir.</p> <p>Proje hedefleri</p> <ul style="list-style-type: none">- Suriyeli çocuklara Türkçe öğretimi ve okuldaki dil engellerini ortadan kaldırmak için bilgilerini geliştirmek-Suriyeli çocukların Türkiye'deki devlet okullarına kayıt olmalarına izin vermek, böylece Türk akranları gibi eğitime ücretsiz olarak erişebilmelerini sağlamak;-Suriyeli çocukların eğitim seviyelerini geliştirerek onlara Türk çocuklarıyla eşit standartlar sağlamak;- Mülteci ailelerin çocukların geleceğine yönelik endişelerini azaltarak hayata olan güvenlerini artırmak;-Mülteci çocuklara yiyecek ve kırtasiye yardımı yaparak kurslarına devam etmelerini sağlamak;-Dil yeterliliğini artırarak eğitim ve meslek yaşamına sorunsuz geçişlerinden emin olmak;-Suriyeli çocukları en erken yaşlardan itibaren destekleyerek mülteci nüfusunun toplumsal bütünleşmesini sağlamak.	
<p><u>Mülteci çocukların eğitime, geçiş kaynaklarına ve koruma hizmetlerine erişimini sağlamak için sağlanan Teknik Eğitim ve Yasal Destek</u></p>	<p>2017 Ocak ayında başlayan projenin 12 ay sürmesi planlanmakta olup, mevcut ASAM Ofislerinde yasal danışmanlık hizmetlerinin güçlendirilmesini ve 6-14 yaş arası çocuklar için eğitim programları oluşturmayı içermektedir. Projede en çok mülteci nüfusunun bulunduğu iller içerisinde Ankara, Konya ve Gaziantep'te yaşayan 1500 çocuk mülteci katılımı öngörülmektedir.</p>	

--	--	--

En iyi uygulama örnekleri

Suriyeli Mülteciler Mesleki Eğitim

Bu proje, Suriyeli mülteciler için en önemli entegrasyon sorunu olmaya devam eden eğitim ve dil becerilerini geliştirmek amacıyla İl Göç İdaresi ve BM Mülteci Ajansı ile işbirliği içinde yürütülmüştür. Eğitim ve dil eğitimi, çocukların topluma hızla adapte olmaları ve yetişkinlerin yasal olarak istihdam edilmeleri için becerilerini ve olanaklarını geliştirmeleri için tek yoldur. Bu kapsamda proje İzmir'de Suriyeli katılımcılara dikiş makinesi operatörü eğitimi vermeyi hedeflemektedir. Mesleki eğitimin yanı sıra dil konusundaki yeterliliklerinin artırılması adına Türk dili kursu verilmesi planlanmıştır.

Hedef kitle:

Projenin hedef kitlesi, hem işgücü piyasasına erişimi olmayan geçici koruma statüsüne sahip olan Suriyeli mülteciler ve İzmir'de ikamet eden Türk vatandaşlarıdır. Proje, Suriye halkının Türk vatandaşlarıyla bir arada olmasını sağlayarak, sosyalleşme yeteneklerinin artırılması için de önem teşkil etmektedir.

Programın Avantajları ve Hedef Grup için Yarattığı Fırsatları:

- 232 saat dikiş eğitimi
- A1 seviyesinde 136 saat Türkçe dersi
- Sosyal aktiviteler
- Program sırasında katılımcılara sağlanan günlük para harcı
- Programı başarıyla tamamlayan ve çalışmaya devam etmek isteyen katılımcılara en az %50'sine istihdam desteği
- Katılımcılar için çocuk oyun odası

Suriyeli Mültecilerin Sosyal Bütünleşmesi ve Gelişimi

2011'den beri uygulanan bir proje olup, projenin amacı mültecilerin Türkiye'de entegre olmalarını ve kişisel gelişimlerini desteklemelerini sağlamaktır. Eğitim, sağlık, yardım ve kültür olmak üzere projenin odaklandığı 4 ana nokta bulunmaktadır

Proje ortakları; Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gaziantep Üniversitesi ve Gaziantep Valiliği.

Proje kapsamında, öngörülen sonuçlar şunlardır:

- Türkiye'de eğitim haklarını garanti altına almak, mülteci ailelerinin konuyla ilgili farkındalıklarını arttırmak, okul ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak;
- Girişimci Suriyelilere, Suriyelilerin ailelerine ve çocuklarına, Suriyeli öğretmenlere çeşitli eğitimler vererek, kültürel aktiviteleri organizasyon;
- Suriyeli mültecilerin kullanabilecekleri kütüphaneler kurmak,
- Ev sahibi topluluk ve Suriyeliler arasındaki bağlantıyı arttırmak, kültürler arası etkileşimi arttırmak ve daha iyi entegrasyon amacıyla bir radyo kanalı açmak;
- 50 ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi için mesleki eğitim vermek;
- Yetim Suriyeli çocuklar için konaklama desteği ve psikolojik destek sağlamak;
- 10.000 Suriyeliye yiyecek, konut, giyim ve spor konularında hizmetler sunmak;

Adaptasyon Okulu Projesi

Bu proje Aile, Kadın ve Engelli Kişilerin Desteklenmesi Merkezi tarafından uygulanmaktadır. Ana hedef grubu, dil ve yer üzerindeki engeller nedeniyle okula devam edemeyen 6-14 yaş grubundaki çocuklar oluşturmaktadır. Proje, Türk dili, Türk kültürü, Türk toplumunun dinamikleri, sağlık hizmetleri, çevre, ulaştırma ve çocuk hakları konularında kurslar ve eğitimler vermektedir. Projenin metodolojisi ilkokuldaki müfredatla şekillenmiş olup;

Proje aktiviteleri:

- Türkçe dil kursları,
- Ücretsiz yasal ve psikolojik danışmanlık
- Çeşitli etkinlikler,
- Sanat atölyeleri
- Kültürel ve eğitimsel eğitim,
- Kadın kulüpleri.

Proje Türkiye'deki Suriyeli kadın ve çocuk mültecileri güçlendirmeyi, Suriyeli kadın ve çocukların mültecilerin duygusal ve bilişsel refahını desteklemeyi ve Türkiye'de hem sürdürülebilir hem de onurlu bir yaşam kurmaları için yardım etmeyi amaçlamaktadır. Hedefe ulaşmak için mültecilerin mesleki becerileri geliştirmek ve güçlendirmek yeni gelir getirici faaliyetler kazanmalarına yardımcı olan mesleki eğitimler esas alınacaktır.

2013 yılında başlatılan Suriyeli Mülteciler Programı çerçevesinde YUVA, iki mesleki eğitim merkezi (Nizip, Gaziantep ve Kırıkhan, Hatay) (Nizip, Gaziantep & Konya) ve bir Çocuk ve Gençlik Merkezi (İstanbul) odaklıdır. Bu merkezler aracılığıyla YUVA, yaygın eğitim faaliyetleri aracılığıyla hem Suriyeli hem de ev sahibi toplumu güçlendirmek için eğitim ve koruma hizmetleri sunmaktadır.

Suriyeli Mülteciler Programının ana hedefleri şunlardır:

- Yaygın öğrenme etkinlikleri aracılığıyla hem Suriyeli hem de ev sahibi toplumu güçlendirmek;
- Özellikle Suriyeliler için duygusal ve bilişsel esenlik için psiko-sosyal destek programı geliştirmek ve uygulamak;
- Mesleki eğitimler ve gelir getirici faaliyetler yoluyla mültecilerin mesleki becerilerini geliştirmek ve kendi kendine yeterliliğini geliştirmek;
- Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasındaki sosyal aktiviteler aracılığıyla diyalogu ve dayanışmayı arttırmak;

- Ayrıca, YUVA, dil engelini en aza indirmek, devlet hizmetlerine ve hastanelere erişimi iyileştirmek ve mültecilerin istihdam oranını artırmak için tüm merkezlerinde yoğun bir şekilde Türk dil eğitimi vermeyi amaçlamaktadır.
- 3 aylık sistematik dönemler için eğitim ve koruma kursları sağladığı projede, sadece Nizip'teki Suriyeli çocuklar ve kadınlar yer almaktadır. YUVA, proje kapsamında yürüttüğü hizmetlerini duyurmak için kapsamlı bilgilendirme faaliyetleri sunarak 12 ayda toplam 1000 çocuk ve kadına eğitim ve koruma sağlamayı planlamaktadır.
- Çocuklara sanat dersleri (hat, drama, çizim vb.), Dil dersleri (her seviye için İngilizce, Türkçe, Arapça) gibi psiko-sosyal destek etkinliklerinden yararlanma, eğitim destekleme adına yürütülen çalışma programı (matematik, İngilizce, temel bilgisayar becerileri vb.) sınav hazırlık sınıfları ve beceri geliştirme kursları. Kadınlar dil kurslarının haricinde, beceri geliştirme eğitimleri (el sanatları, kuaförlük, örgü, dikiş, sabun şekillendirme, vb.), hijyen, anne, beslenme konularında bilinçlendirme etkinliklerinden faydalanacaklardır.

Kadın Konukevi

Proje, şiddete maruz kalan ve düşük beceri ve yeterliliklere sahip olan mülteciler için bir misafirhane inşa etmeye odaklanmaktadır. Ana hedef, mülteciler için güvenli bir ortam sağlamak ve aynı zamanda onları ev sahibi topluluğunun bir parçası olmak için desteklemektir. Psikolojik sorunları olan ve uyum sorunu yaşayan kadın ve çocuklara daha fazla ulaşabilmek için 9 farklı konukevinde hizmet vermektedir. Faydalananlar, konukevinin içerisinde yer alan misafirhane, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog koordinatörünün sağladığı hizmetlerden yararlanabilir.

Bu hizmetler;

- Psikolojik danışmanlık;
- Mesleki eğitimler;
- İlgi ve yeterliliklerine göre hobi kurslarından oluşmaktadır;

Çocuk mülteciler için karavan

Çocuk Karavan projesi, İstanbul'un zor bölgelerinde yaşayan çocuklar için yaygın eğitim müfredatıyla yaşam becerileri oyunlarından ve psikolojik destek hizmetlerinden faydalanmak üzere geliştirildi. Proje süresince, katılımcı çocuklar, barındırma topluluğunda özel bilgisayar oyunları, çizgi film ve çocuk belgeselleri ve kültürü ile dil öğrenecekler. Ayrıca, kişisel hijyen ve doğanın korunması konusunda da bilgilendirileceklerdir. Örgün eğitim sistemine uyum sağlamaya başlamak için basit müfredat dersleri alacaklardır. Dahası, gençler ve kadınlar Türkiye'de günlük

yaşamlarında duygusal olarak güçlü hale gelmek için oyunlar ve multimedya görselleri, hijyen eğitimi ve psikolojik destek ile fonksiyonel sağlık konusunda eğitim alacaklardır.

Çocuk Karavanının Hedefleri:

Yaşam becerileri eğitimi ile Türkiye'deki Suriyeli nüfuslara katkıda bulunmak isteyen projenin diğer hedefleri;

- Suriyeli çocukların Türkiye'deki okullara kayıt olmalarını sağlamak;
- Bireysel eğitim seviyelerini bilgi teknolojileri ile yükseltmek;
- Türkçe dersi ile bireylerin dil yeteneklerini geliştirmek;
- Suriyeli çocukların çevre koşullarına alışmalarını sağlamak ve yaşadıkları toplumu çeşitli yöntemler aracılığıyla tanımlamak;
- Suriyeli çocuklara yeni arkadaşlıklar kurmaları için desteklemek;
- Kalabalık evlerde yaşayan Suriyeli ailelerin sahip olduğu sağlık ve hijyen problemlerini çözmek;
- Suriye çocuklarının beslenme sorunlarının çözülmesine katkıda bulunmak;
- Öğrencilerin gelecekteki kaygılarını hafifletmek ve hayatlarına güvenmelerini sağlamak;
- Sanatsal beceri ve yeterlilik geliştirmek
- Müzik, tiyatro vb. konularda etkinlik sağlamak;

Çocuk Karavanı İki bölünmüş karavanın çoğunluğu faaliyet alanı olarak ve diğer kısım ise yaşam alanı olarak kullanılacaktır. Faaliyet alanı için gerekli mobilya ve elektronik cihazlarla donatılarak ve çocuk eğitimleri, çizim yapma, belgesel izleme ve sanatsal aktiviteler için uygun hale getirilecektir.

3. Mülteci ailelerinin ve mevcut en iyi uygulamaların ihtiyaçlarını haritalamak (STK'larla yapılan görüşmelerin analizi)

Göçmen / mülteci ile çalışan 5 eğitimci ile yapılan görüşmeler esnasında, hedef grubun dil ihtiyaçlarını ele alınmıştır. Ayrıca, göçmen ve mültecilerin dil konusundaki ihtiyaçlarını ele almak için dil konusunda bir eğitimci ile ek bir görüşme gerçekleştirdik.

- Mültecilerle çalışanların özellikleri ve deneyimleri

Hepsi de göçmenler / mültecilerle uzun yıllara dayalı tecrübeye sahiptir. Eğitimcilerden dördü psikolojik ve eğitim danışmanlığı sağlamakta ve bunlardan biri yasal konularda mültecileri / göçmenleri desteklemektedir. Ayrıca, daha önce de belirtildiği gibi, göçmenler / mültecilerle deneyime sahip bir dil uzmanı, dilsel ihtiyaçlar hakkındaki deneyimlerini ve bilgilerini paylaşmak için röportaj gerçekleştirilmiştir. Göçmen ve mültecilerle çalışan kişilerle yaptığımız görüşmeler sonucunda, mülteci ailelerin sahip olduğu özel ihtiyaçları ve yaşadıkları zorlukları aşağıda belirtilmiştir.

- Dil, sosyal hizmetlere erişim ve istihdam konularında iyileştirme ihtiyacı vardır;
- Dil ile alakalı sorunlar nedeniyle ev sahibi toplum ve mülteciler arasında iletişim eksikliği var;
- Mültecilerin ev sahibi ülkedeki mevcut varlığı ile ilgili yerel toplumun yeterli farkındalığa sahip olmaması. Bu farkındalık çeşitli sosyal etkinlikler ve sığınmacı merkezli projeler aracılığıyla artırılabilir.
- Mülteciler, sosyal hizmetlere erişim ve bunlardan yararlanma konusunda birçok soruna neden olan kimlik numaralarına sahip değiller.
- Mülteci aileler, kendi ülkelerinde sürdürdükleri farklı kültürleri ve alışkanlıkları nedeniyle entegrasyon problemleri yaşamalarının yanı sıra ve sahip oldukları bu kültürleri ev sahibi ülkelerinde muhafaza etme eğilimindedirler. Bu durum onların ev sahibi topluma uyum sürecini uzatmaktadır.
- Aile mültecilerin dil yetersizliği nedeniyle yaşadıkları sosyal sorunları vardır, sadece diğer mültecilerle iletişim kurma ve tüm zamanlarını evde geçirme eğilimi göstermeleri uyum sürecinin uzamasına neden olan sebeplerden birisidir.
- Eğitim ve meslek yaşamına entegre olma hakları ve fırsatları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamakla beraber konu ile ilgili desteğe ihtiyaçları vardır.

Mültecilerin eğitim / öğretim ihtiyaçlarını belirleme

- Mültecilerin kendi ülkeleri ile ev sahibi ülke arasındaki farklılıklar nedeniyle, Türkiye'deki eğitim sistemine ayak uydurma sorunlarıyla karşı karşıyadır.
- Mülteciler arasında okur yazar olma oranı oldukça düşük olması mültecilerin entegrasyonu için kamu kurumları ve STK'lar tarafından sağlanan bilgilendirmeleri anlama konusunda sorun yaşamalarına neden olmaktadır ve bu durum okuma yazma bilmeyen mültecilerin ev sahibi topluluğunda dil öğrenmesini gerekli kılmaktadır.
- Eğitim ihtiyacı ile ilgili temel sorun, dil becerilerindeki eksiklikten kaynaklanmaktadır. Dil becerilerindeki eksiklik, mülteciler kendi gereksinimlerini ifade etme ve hizmetler

hakkında bilgi edinme konusunda zorluklara neden olmaktadır. Bununla beraber, mültecilerin yaşadığı dil sorunu yerel topluluktan arkadaş edinmesi ile ilgili sıkıntı yaşamalarına neden olmaktadır. Mülteci ailelerinin çocuklarının Türk okullarındaki eğitim sistemine entegre olması ve Türk çocuklarıyla ilişki kurması oldukça önem teşkil etmektedir.

- Özellikle Suriye'den gelen mülteciler sahip oldukları düşük eğitim becerilerinden dolayı, yerel toplumdaki kişilere dezavantajlı duruma düşmektedir. STK'lar ve kamu kurumları arasında, mültecilerin ilgi ve becerilerini göz önünde bulundurarak işbirliği yapılmasını gerektirmektedir. İş piyasasına entegre olmak ve farklı alanlarda yetkinliklerini artırmak için eğitime ihtiyaçları vardır. Ayrıca, bu tür eğitimler, yerel toplumla yeni ilişkiler kurmak için mülteciler için fırsatlar yaratmak için esastır.
- Sosyal hizmetlerden etkin bir şekilde faydalanmak için mültecilerin kamu kurumlarının hizmetlerinden haberdar edilmelidir. Bu bilgi, uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar ve mültecilerin ana dillerinde sağlanan ayrıntılı yayma araçları ile sağlanabilir.
- Daha iyi entegrasyon için Türkiye'nin kültürel yapısını ve çok kültürlülüğün bileşenlerini hakkında mültecilere farkındalık kazandırılması gerekmektedir.
- Kadınların aile içinde diğer üyeleri Türk dilini öğrenmeye teşvik etme konusunda rol model olmasından dolayı, özellikle kadın mültecilerin dil eğitimine odaklanması oldukça önemlidir.

Gönüllüler için eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi

Eğitimin içeriği, mülteci nüfusu için gerekli olan çok özel bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmalıdır.

- Mültecilerin ev sahibi ülkeye gelmelerine kadar geçirdikleri uzun ve zorlu yolculuklarından kaynaklı yaşadıkları travmatik deneyimlere önüne alındığında stres bozukluklarının incelenmesi esastır. Gönüllüler, projedeki aktiviteler esnasında mültecilerle çalışırken hedef grubun psikolojik durumunun farkında olmalı ve sürekli olarak onları gözlemlemelidir.
- Gönüllüler, çok kültürlülük unsurlarını, projenin uygulama sürecinde etkin bir şekilde göz önünde bulundurması ve hedef grubun farklı kültürel geçmişlerine saygı göstermeleri ve onların sahip olduğu farklı bakış açılarına hoşgörü göstermeleri gerekmektedir. Bu saygı ve hoşgörü ortamının sağlanması için farklı kültürlerden kaynaklanan çatışma ve anlaşmazlıkları önleme konusunda bir eğitim içeriğinin belirlenmesi ve gönüllülere verilmesi önem taşıyacaktır.
- Mültecilerin en iyi şekilde ev sahibi topluma en iyi şekilde entegre olması için gerekli yaklaşımların, teorilerin ve konu ile ilgili en iyi uygulamaların farkına varılması esastır.
- Eğitim ve öğrenim değerlendirme için gerekli yöntemler ortaya koyularak, bunlardan en iyi şekilde faydalanılmalıdır.
- İletişim ve beden dili eğitimi de mültecilerle daha kuvvetli bir bağ kurulması için gereklidir.
- Zaman yönetimi ve kültürler arası iletişim konusu eğitim konularından birisi olmalıdır.
- Mültecilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli teknikler kullanılması gereklidir.
- Aktiviteler esnasında gönüllülerin bir tercümanla çalışabileceği göz önünde bulundurularak, tercümanın yorumuna ne zaman izin verileceği gibi iletişim konularına dikkat edilmelidir.

En iyi uygulamaların tanımlanması

- Gönüllüler tarafından en iyi şekilde bilinen mülteciler için yapılan çalışmaların başında mültecileri karşılama ve uyum sürecini desteklemede önemli bir role sahip Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen uygulamalar gelmektedir.
- Gönüllüler tarafından haberdar olunan diğer uygulamalar ise mültecilerin iş hayatına entegrasyon için gerekli işgücü piyasası fırsatları hakkında bilgi ve farkındalık ve aynı zamanda serbest meslek sahibi olmaları için STK'lar ve kamu kurumları tarafından verilen girişimcilik kursları, Türkçe dil eğitimi, mesleki eğitimler ve kurslardır.

4.. Mülteci Ailelerin Destek ve Entegrasyon ihtiyaçları (Mültecilerle OGG'lerin analizi)

1.Fikirsiz Çıktı için yürütülmesi gereken çalışmalardan birisi olarak Mozaik, Şubat 2018'de Samsun'da mülteciler ile iki odak grup çalışması yürütmüştür. Odak grupları çalışmaları Türkçe olarak yapılmış olup ve mültecilerle iletişimi kolaylaştırmak için Arapça konuşan bir tercüman davet edilmiştir. Odak gruplarının amacı, mültecilerin adaptasyon ve dahil etme konusunda en yetkin bakış açısına sahip olan taraf olarak ev sahibi toplum ile bütünleşme konusundaki ihtiyaçları ve beklentileri hakkında bilgi almaktır. Araştırma kapsamında mültecilere bu zamana kadar ev sahibi toplum ile yaşadıkları deneyimleri ve adaptasyon ile ilgili sorunlarını yansıtan sorular yöneltilmiştir.

Katılımcıların özellikleri

Katılımcıların çoğunlukla kadın mültecilerden oluşmaktadır. Bunların çoğu düzenli gelirlere sahip olmamakla beraber ve sadece hükümet tarafından sağlanan mali yardımlardan yararlanmaktadır. Göç yollarında yaşadıkları deneyimlerin etkisini hala hissetmekte olup, kendileri ve çocukların geleceğiyle ilgili ortak endişeleri paylaşmaktadır. Çoğu, barındırma topluluğunda adaptasyon problemleriyle karşı karşıya bulunmaktadır.

Mülteci ailelerin günlük yaşamlarındaki zorlukları

Mültecilerin cevapları göz önüne alındığında, yaşanan temel sorunlar ve zorluklar sosyal hayat, istihdam, sosyal hizmetler, dil ve hizmetlere erişim üzerinedir. Farklı alanlardaki hizmetlere erişim eksikliği ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Suriye'den ve diğer Müslüman ülkelerden gelen mülteciler sahip olduğu ve ev sahibi ülkedeki kültürleri arasında bazı benzerlikler olsa da yaşam tarzları ve kültürler arasında birçok farklılık gözlenmekte olup, mültecilerin ev sahibi topluluk hakkında farkındalıklarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Mülteci kadınların yaşadıkları zorlukları

Öncelikle, kadın mültecilerin yaşadıkları temel zorluklar sağlık, konut bulma, çocuk bakımı ve çocuklarını bir okula kaydetme ile ilgili olup, beslenme ve diğer temel ihtiyaçlar konusunda da zorluklar yaşadığı gözlenmiştir. Sosyal hizmetlere erişim için yönlendirme ihtiyacından bahsetmişlerdir. Bazıları eşleri olmadan Türkiye'ye göç ederek ve çocukları ile yalnız yaşamak zorunda kalmıştır. Zorlukların üstesinden tek başına gelmek zorunda olduklarını ve Türkiye'de bir kadın olarak yalnız yaşamak zor olduğunu ifade etmişlerdir. Bazen ev sahibi toplum tarafından kabul edilmeyip ve sadece diğer Suriyeliler ile iletişim halindedirler.

Mülteci çocukların yaşadıkları temel zorluklar

Çocuk mültecilerin temel zorluklar dil problemleri ve entegrasyon problemlerinden oluşmaktadır. Farklı bir topluma uyum sağlama zorluğu ve kendi ülkelerinden uzakta göç etmenin neden olduğu sıkıntılarla yüzleşmek zorundadırlar. Bununla beraber, Türk çocukları tarafından günlük yaşamlarında kabul görmedikleri için iletişim konusunda zorluklar yaşamaktadır.

Mültecilerin sahip olduğu haklar ve kamu hizmetlerine ilişkin bilgilere erişim

Mültecilerin çoğu, haklarının ve kamu hizmetlerine erişim yollarının farkında olmak için sağlanan bilgilendirme faaliyetleri ve araçlarından memnun olmakla beraber, konu ile ilgili sorun yaşayanlar, entegrasyon konusunda daha iyi bir koordinasyona ihtiyaç duyduklarını belirterek, konu ile ilgili bir dizi hizmet boşluğu olduğunu dile getirmişlerdir. Hakları konusunda sağlanacak daha etkin bilgi, kamu hizmetlerine daha iyi erişim için daha iyi yönelime ihtiyaçları vardır. Bununla beraber, mültecilerin

bazıları, ev sahibi ülkede farklı kanallar ve kurumlar tarafından sağlanan bilgi fazlalığı nedeniyle en doğru ve yalın bilgiye ulaşma konusunda baskı altında kaldıklarını belirtmiştir. Özellikle, göçlerinin başlangıcında, adaptasyonları konusunda verilen bilgiler tek bir başlık altında toplanarak, bilgilerin yalınlaştırılması konu ile ilgili çözüm olarak kabul edilecektir.

Mülteciler için eğitim / öğretim ihtiyaçlarının belirlenmesi

Odak gruplarının sonuçları göz önüne alındığında, mültecilerin temel endişeleri çocuklarının geleceği ve eğitimi ile ilgilidir. Hedef grubun birçoğu, çocuklarının eğitim sistemine erişim konusunda olumsuz deneyimleri olmuştur. Mülteci ailelerin karşılaştığı temel problemler eğitimin önündeki engellerdir. Bu konunun karar vericiler ve STK'lar tarafından öncelikli olarak ele alınması gerektiği aşikardır. Mülteciler için verilen eğitimlerden yararlanmak için daha fazla yönelime ihtiyaçları vardır.

4. Gönüllüler Deneyimini Haritalama

Fikirsel Çıktı lideri tarafından oluşturulan anket, Türkiye'de mülteci ve göçmenlerle aktif olarak çalışan 54 gönüllü tarafından oluşturulmuştur. Ulaşılan hedef grubun çoğu, önceki uygulamalarımız ve projelerimizle iletişim halinde olduğumuz gönüllüler olması ile beraber, diğer gönüllülere yerel paydaşlar aracılığıyla ulaşılmıştır. Gönüllüler için uygunluk kriterleri, katılımcıların deneyim sahibi olmaları ve deneyimlerini paylaşma konusunda istekli olmaları esas alınmıştır. Gönüllüler anketi Mozaik tarafından yapılan çalışma atölyelerinin sonucunda gerçekleştirmiş olup, çalışma atölyesi hakkındaki bilgilendirme kurumsal sosyal medya araçları ile gerçekleştirilmiştir. Anketin uygulanmasından önce yapılan atölye esnasında, proje hakkında verilen farkındalık çalışmalarının haricinde Türkçeye çevrilmiş olan anketin nasıl doldurulacağı konusunda gönüllüler bilgilendirilmiştir. Gönüllüler anketi online olmayan bir formda doldurduktan sonra, anket sonuçları çevrimiçi versiyona proje çalışanları tarafından aktarılmıştır.

22 sorudan oluşan anket şu başlıklardan oluşmuştur;

- o Cinsiyet
- o Yaş grubu
- o Uyruk
- o Yaşam yeri
- o Tamamladıkları en yüksek eğitim
- o Meslek
- o Mülteci kimliğe sahip olup olmamaları
- o Mülteci ailelerin Türkiye'de karşılaştığı en büyük zorluklar
- o Mültecilerin hayatlarını kolaylaştırmak için kullandıkları entegrasyon araçları veya projeleri
- o Hangi sıklıkla mültecilerle çalışması
- o Mültecilerle yaptıkları aktiviteler
- o Daha fazla mülteci ile çalışmak isteyip istemedikleri
- o Mültecilerle çalışırken karşılaştıkları zorluklar
- o Gönüllü eğitim oturumlarındaki deneyimleri
- o Gönüllülük hakkında ihtiyaç duydukları eğitim başlıkları

Gönüllüler ile yapılan anket sonuçları aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

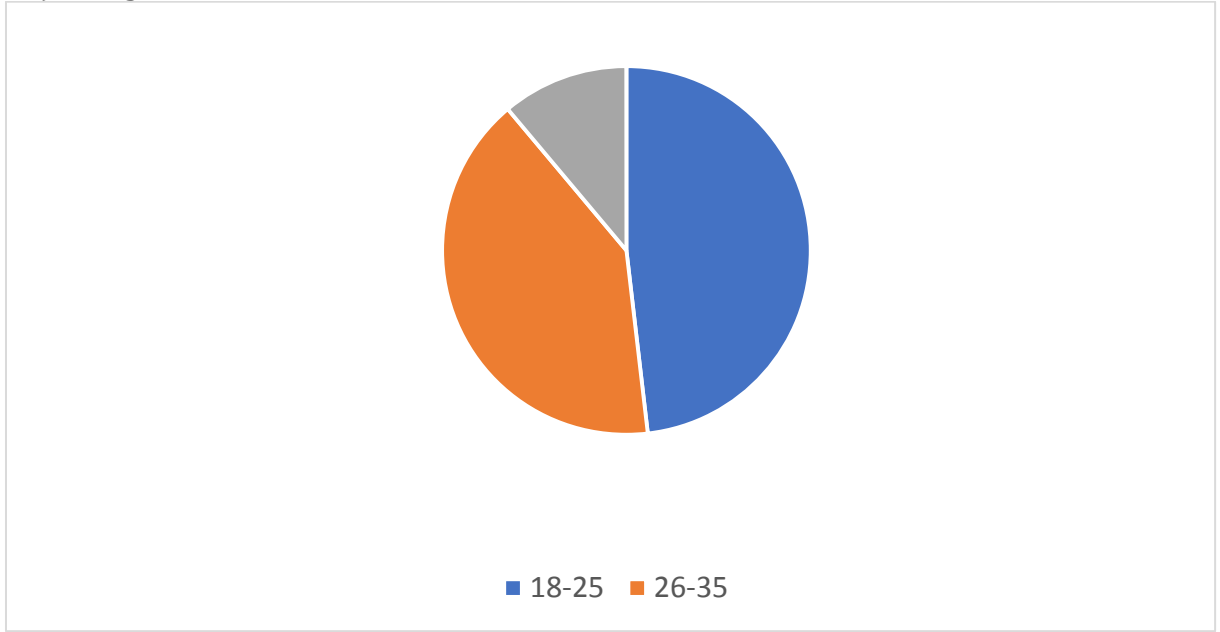
Cinsiyet eşitliği ----- Gönüllüler arasında cinsiyet eşitliği olmakla beraber katılımcıların 27 kadın 27 erkektir. Turuncu ile işaretli kısım erkek, mavi olan dilim ise kadın katılımcıların yüzdesini göstermektedir

Cinsiyet Dağılımı

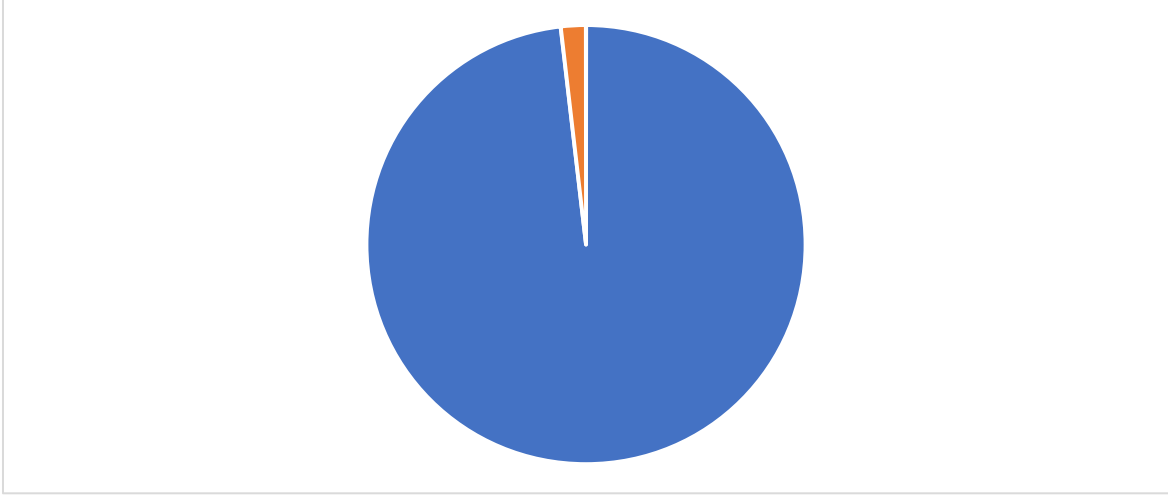
Katılımcıların yaş dağılımı ----- Katılımcı gönüllülerin çoğunluğu 18-25 (mavi olan dilim) ve 26-35 (turuncu olan dilim) aralığında olmakla beraber, gri dilim diğer yaş grubunu göstermektedir.

Yaş aralığı

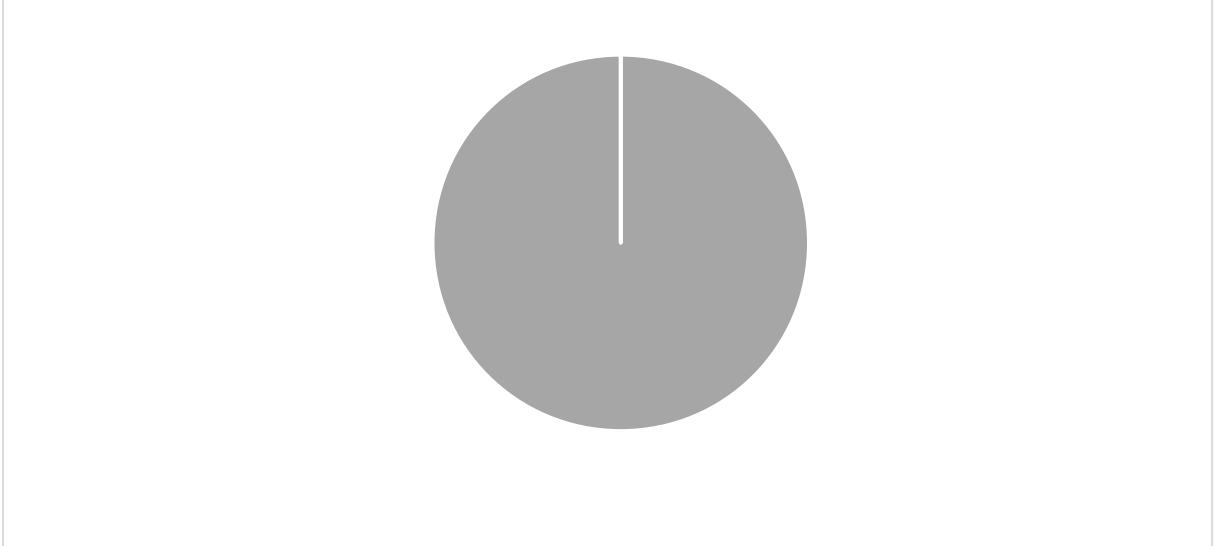
Katılımcıların sadece 1 tanesi Gürcü olmakla beraber diğerleri kendilerinin Türk olarak tanımlamışlardır. Aşağıda görüldüğü üzere mavi olan dilim Türk gönüllüleri, turuncu dilim ise diğer milliyeti (Gürcü) göstermiştir.

Milliyet

Yaşadığı yer katılımcılar tümü büyük bir şehirde yaşamaktadır. Aşağıda grafik de olduğu üzere gri dilim büyük şehirde yaşayan katılımcıları göstermektedir.

Yaşanılan yer

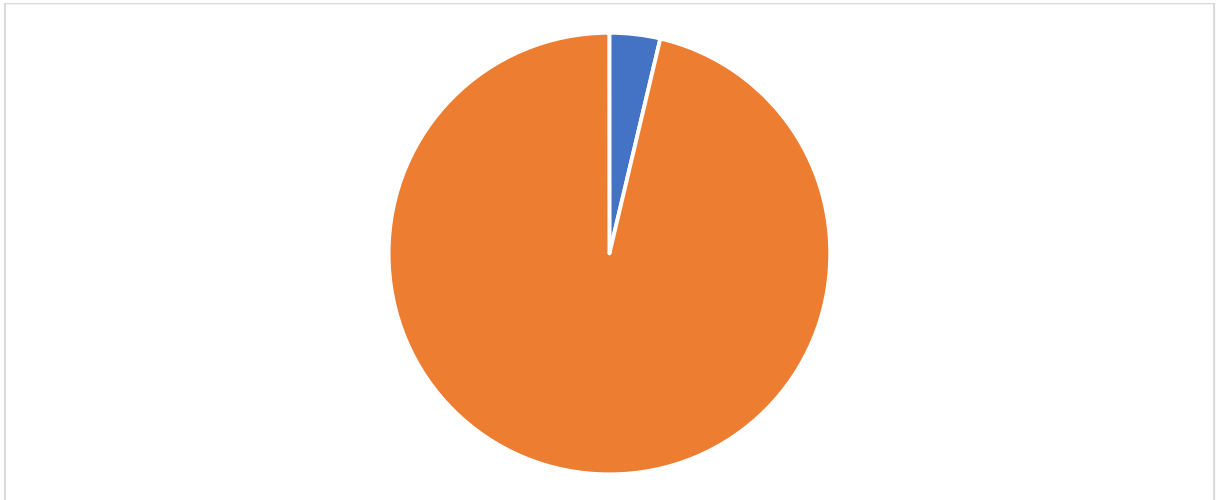
Katılımcılar birçoğu öğrenci olup diğer gönüllüler diğer mesleklere sahip olmaktadır. Turuncu dilim öğrenci olan gönüllüleri gösterirken mavi dilim diğer meslekleri yansıtmaktadır.

Meslek

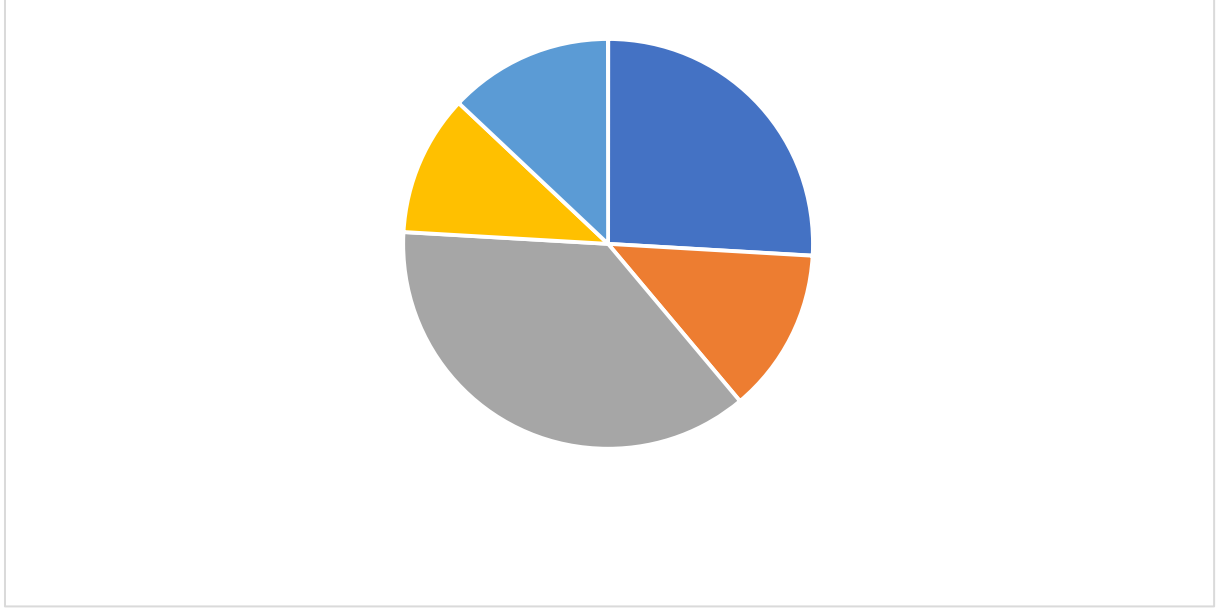
Katılımcıların göçmen kimlikli olma durumu aşağıda olduğu gibi belirtilmiştir. Turuncu olan dilim herhangi bir göçmen kimliğe sahip aileden gelmezken mavi dilim göçmen kimliğe sahip katılımcıları yansıtmaktadır.

Göçmen kimlik

Katılımcı gönüllülere göre mülteciler farklı konularda sorunlar ile karşı karşıya kalmakta olup bu sorunlar, dil (koyu mavi dilim), konaklama (turuncu dilim), sosyal hizmetlere ulaşım (gri), kültürel problemler (açık mavi dilim), ayrımcılık (sarı dilim) olarak belirtilmiştir.

Mültecilerin karşılaştığı sorunlar

Diğer anket sonuçları;

Entegrasyon araçları ve projeleri --- Gönüllülerin çoğunluğu dil ve mesleki entegrasyonu artırma amaçlı yerel uygulama ve projelerin farkındadır.

Mülteciler ile çalışma sıklığı ---- Çoğunlukla, haftada bir ve ayda bir kez

Mültecilere yönelik faaliyetler ---- Çoğunlukla, materyal toplama ve mülteciler için yapılan faaliyetlerine katılım veya organize etme rolüne sahiptir.

Daha fazla gönüllü ile çalışmak---- Gönüllülerin çoğunluğu, daha fazla mülteci ile çalışmaya isteklidirler. Mültecilerle çalışmak istemeyenlerin sebebi ise bunun için fazla zamanlarının olmamasıdır.

Zorluklar ---mültecilerle çalışırken yaşadıkları başlıca zorluklar dil ve kültürel konulardadır.

Gönüllülükle ilgili eğitime katılım ----- Gönüllülük kavramı ve daha iyi gönüllü olma metodolojisi konusunda eğitime katılanlar çoğunluklardır

Gönüllülük ile ilgili eğitim kursuna katılma ilgileri ---- Çoğu, proje kapsamında verilecek eğitimlerde yer almakla ilgileniyor

Konular ----- Eğitim konusu olarak çok kültürlülük, çatışma yönetimi ve iletişim konularıdır.

Anket, gönüllülerin sahip oldukları deneyimlerini ve gönüllülük faaliyetlerini daha etkin bir şekilde yürütmek için onların ihtiyaçlarını belirlemek için fırsat olmuştur. Katılımcıların hepsi SOFIE projesinin sahip oldukları gönüllülük becerilerini ve yeterliliklerini arttırmak ve mültecilerin daha etkili dil ve sosyal entegrasyonu için bulunmaz bir fırsat olarak değerlendirmiştir.

1. Genel Öneriler

SOFIE projesinin daha iyi uygulanması için mültecilerin ihtiyaçlarını tanımak ve bu ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sürdürülebilir çıktılarını geliştirmek esastır. Bu amaç doğrultusunda, mültecilerle çalışan sosyal hizmet uzmanları ve öğretmenler ile iletişimde kalmak ve deneyimlerini projeye dahil etmek önemlidir. Projeye katılacak mültecilerin dil gelişimi için, proje ekibinin katkılarının yanı sıra dil uzmanlarını da dahil etmek esastır. Ayrıca, her proje ülkesindeki hedef gruplar, proje süresince kaydettikleri gelişimi yansıtmak için çeşitli değerlendirme yöntemleri ile proje ekibi tarafından düzenli olarak izlenmelidir. Proje için gönüllülerin ve öğretmenlerin ilgisini canlı tutabilmek için proje ekibi tarafından etkin yaklaşımların benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Son olarak, karar vericilerle yapılan işbirliği ile mültecilerin toplumdaki entegrasyonu konusunda uzun vadeli ve kalıcı adımlar atılmasına sebep olacaktır.

Daha İyi Bir Göçmen / Mülteci Entegrasyonu Sonuçları

AB ülkelerindeki göçmenlerin genel durumu göz önüne alındığında, her ülkenin mültecilerle ilgili kendine özgü uygulamaları, deneyimleri ve durumu olduğu gerçeği göz önünde bulundurmalıdır. Bu anlamda ortak paydada buluşup ortak bir amaç oluşturmak esastır. Bunun için öngörülen adımlar o Ev sahibi ülke vatandaşlarını ev sahipliği yapılan mülteciler/göçmenlerin özellikleri hakkında bilgilendirmek;

- o Göçmenlerin olumlu karşılanabilmesi için gerekli ortamı yaratmak için ev sahibi toplum hazırlamak;
- o Kùltürler arası farklılıklar hakkında açık fikirli ve iyi dinleyiciler olmak;
- o Konaklama ve kabul prosedürleri öngörmek;
- o Mùltecilerin faydalanacağı dil kursları ve sivil eğitim kursları sağlamak;
- o Mùlteciler için prosedürler ve hizmetler hakkında bilgi vermek
- o Mùltecilerin sağlık, sosyal yaşam ve eğitim ile ilgili temel haklara erişimini sağlamak
- o Mesleki eğitimle mùltecilerin işgücü piyasasına erişebilmelerini sağlamak ve kadın mùltecilerin konu ile ilgili özellikle desteklenmesi

Kaynakça

1. Akpınar, S. (2009). Girişimciliğin Temel Bilgileri. Umuttepe Yayınları: Kocaeli.
2. Ay, K. et al. (eds.) (2005). Asylum and Migration Legislation. Turkish Ministry of the Interior & UNHCR Turkey. Ankara. Journal of Turkish Weekly.
3. Martin, P. L. (1991). The Unfinished Story: Turkish Labour Migration to Western Europe. International Labour Office. Geneva.
4. Franz, E. (1994). Population Policy in Turkey: Family Planning and Migration between 1960 and 1992. Hamburg.
5. Research Centre on Asylum and Migration (IGAM) Funded By the Heinrich Böll Foundation December 2016, Ankara, Istanbul
6. UNHCR, Turkey Factsheet, October 2017, available at: <http://bit.ly/2ysPxlV>.

SO FIE

Support for empowerment and integration of refugee families

Contacts

Verein Multikulturell

www.migration.cc

Barbara Bitschnau: b.bitschnau@migration.cc

CESIE

www.cesie.org

Giovanni Barbieri: giovanni.barbieri@cesie.org

CARDET

www.cardet.org

Irini Anastassiou: irini.anastassiou@cardet.org

Mozaik Human Resources Development

www.mozaik.org.tr

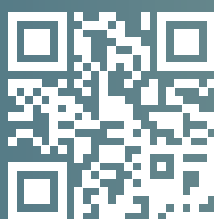
Olçay Belli: o.belli@mozaik.org.tr

Stiftelsen Kursverksamheten Vid U-A Universitet

www.folkuniversitetet.se/In-English/

Ali Rashidi: ali.rashidi@folkuniversitetet.se

support-refugees.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project Number: 2017-1-AT01-KA204-035083

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.